3.6.2008

FINLANDS KOMMISSION FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
VERKSAMHETSPERIOD 2008 – 2012

ARBETSPROGRAM

1. Bakgrund

Statsrådet fattade vid sitt möte 28.2.2008 ett enhälligt beslut om att utse Finlands kommission för hållbar utveckling. Kommissionens verksamhetsperiod sträcker sig till slutet av år 2012. Kommissionen grundades efter miljöministeriets proposition. Som ordförande för kommissionen fortsätter arbetsminister *Tarja Cronberg* från arbets- och näringsministeriet som valdes till ordförande 31.5.2007. Som vice ordförande fungerar liksom i tidigare kommissionen miljöminister *Paula Lehtomäki*. Utöver ordförande och vice ordförande finns det 43 medlemmar i kommissionen som representerar vidsträckt regering, riksdag, förvaltning, näringsliv, kommuner och landskap, fackförbund, sektorn för utbildning och uppfostran, medborgarorganisationer, vetenskap och forskning, konst samt kyrkosamfälligheter. Kommissionens arbete baserar sig på principen om öppen expertis vilket innebär att alla medlemmars kompetens delas och utnyttjas vid utformningen av den hållbara utvecklingens politik och dess omsättning i praktiken.

Den nationella strategin för hållbar utveckling ”På väg mot hållbara val. Ett nationellt och globalt hållbart Finland” godkändes av Finlands kommission för hållbar utveckling 7.6.2006. Målet är att påbörja en process där olika aktörer i samarbete med varandra samt på eget håll för vidare strategins förslag. Statsrådet godkände principbeslutet om den nationella strategin för hållbar utveckling i december 2006. Huvudmålet med principbeslutet är att uttrycka att regeringen binder sig till strategin och till långsiktigt främjande av den i centralförvaltningen, inte endast i ministerierna och dem emellan utan även i samarbete med andra aktörer samt med lokalförvaltningen. Flera av strategins linjedragningar har även konkretiserats i Matti Vanhanens II regeringsprogram (april 2007).

Finlands kommission för hållbar utveckling utsågs för första gången år 1993. Den har utsetts fyra gånger tidigare och den senaste verksamhetsperioden slutade 31.12.2007. Den bredbasiga kommissionen vars verksamhet baserar sig på en öppen dialog har fört fram flera viktiga teman inom hållbar utveckling till nationell diskussion, påverkat innehållet av regeringsprogrammen, gett stöd åt arbete på olika håll samt på ett värdefullt sätt verkat för att bygga upp koherens i frågor om hållbar utveckling.

2. Kommissionens mål och uppgifter enligt mandatet

Enligt mandatet som godkändes av statsrådet i februari 2008 är kommissionens mål att innefatta de strategiska målen för hållbar utveckling i nationell politik och förvaltningspraxis, att stödja och främja arbetet för hållbar utveckling bland olika aktörer i samhället, att stödja och främja dialogen och bildande av nätverk samt verka initiativtagande i det internationella samarbetet för hållbar utveckling. Kommissionens mål är även att genom sin verksamhet väcka diskussion i ämnen som har stor betydelse med tanke på nationell eller global hållbar utveckling och som saknar en nationell synvinkel.

Kommissionens väsentliga uppgifter under den nya mandatperioden 2008–2012 kommer att utgöras av främjande, bedömning och uppföljning av strategins mål samt delgivande av information om resultat. Kommissionen värnar om att olika aktörer i samarbete med varandra samt på eget håll för vidare strategins förslag. Under denna period är kommissionens uppgift att förstärka dialogen om riktningen av den hållbara utvecklingens politik i synnerhet med riksdagsutskotten.

Utvecklingsriktningarna för den hållbara utvecklingens politik undersöks och resultaten uppföljs fortfarande via det nationella indikatorarbetet. Det nationella indikatorarbetet stöds av utvecklingsarbetet som gjorts inom EU och FN. Som fortsatt arbete för den nationella strategin för hållbar utveckling utvecklas dessutom en systematisk modell med hjälp av vilken man kan bedöma strategins konsekvenser på nationellt, regionalt och lokalt plan. Kommissionen deltar i diskussionen om bedömningsmodellen och främjar ibruktagandet av den integrerade konsekvensbedömning av hållbar utveckling i de program som utarbetas på basis av strategin.

Kommissionens viktiga uppgift är dessutom att binda så många samhällsaktörer som möjligt att främja målen för den hållbara utvecklingens politik i sin egen verksamhet. Mot regeringens håll verkar kommissionen som ett kompanjonnätverk för hållbar utveckling på hög nivå med bred bas och expertis. Dess roll som koordinationsorgan för hållbar utveckling i förhållande till övrigt arbete och strategiprocesser som utförs i samband med Statsrådet förstärks.

Kommissionen stödjer i enlighet med mandatet en intensivare koppling av den nationella politiken för hållbar utveckling till Förenta nationernas, Europeiska unionens samt regionala processer för hållbar utveckling och följer upp dem samt deltar i samarbetet med europeiska nätverk för hållbar utveckling (European Sustainable Development Network, ESDN och European Environment and Sustainable Development Advisory Councils / Sustainable Development Working Group, EEAC/SDWG).

3. Organisering av verksamheten

Målet med kommissionens arbetsprogram är att stödja och konkretisera verkställandet av strategins centrala linjer. Arbetsprogrammet fungerar således som ram för verksamhetsplanen för verkställandet av strategin medan kommissionen fungerar som facilitator och processkötare. Även av kommissionen eventuellt utsedda delegationers och ad hoc-arbetsgruppers arbete anknyts till en del av arbetsprogrammets verkställande.

I utgångsläget sammanträder kommissionen fyra gånger per år. Dessutom anordnar kommissionen seminarier, arbetssmedjor och gemensamma möten med olika aktörer.

Till ministerierna utses kontaktpersoner/koordinatorer för hållbar utveckling som sköter om koordinationen och följdriktigheten av ärenden som berör hållbar utveckling inom det egna förvaltningsområdet. Kontaktpersonerna deltar i arbetet som utförs av nätverkssekretariatet som förbereder sammanträden för Finlands kommission för hållbar utveckling, vilket binder olika sektorer till beredningsarbetet och garanterar tillgången till och utbytet av information mellan olika förvaltningsområden.

Som generalsekreterare för kommissionen fungerar miljörådet Sauli Rouhinen och som biträdande generalsekreterare överinspektör Annika Lindblom från miljöministeriet. Kommissionens sekreteraruppgifter utförs som tjänstearbete.

4. Kommissionens sammanträden

Med arbetsprogrammets struktur och innehåll strävar man efter att så konkret och effektivt som möjligt främja verkställandet av de gemensamt godkända strategiska linjedragningarna om hållbar utveckling samt konsekvensen i den nationella politiken och det finländska samhället.

Kommissionens uppgift är att värna om att verkställandet av de godkända linjedragningarna i den nationella strategin (2006) för hållbar utveckling framskrider, att det ger upphov till konkreta förändringar i det finländska samhället och att den hållbara utvecklingens roll som dominerande tanke- och funktionssätt förstärks.

Strategins centrala innehållsmässiga temaområden är:

1. Balans mellan förbrukning och skydd av naturresurserna
2. Hållbara samhällen i en hållbar regionstruktur
3. Välbefinnande under hela levnadsloppet
4. Ekonomin garant för en hållbar utveckling
5. Finland som global och ansvarskännande aktör
6. Stöd för hållbara val genom fostran, utbildning, forskning och innovationer samt med hjälp av ekonomiska styrmedel.

Dessa huvudteman innehåller flera konkreta mål vars verkställande enligt principerna för hållbar utveckling förutsätter att man beaktar ekologiska, ekonomiska, sociala och kulturella synvinklar på ett balanserat sätt.

Vid övervägandet av kommissionens mötesteman kan man ställa upp olika valkriterier som inte utesluter varandra. Kriterier utgörs bl.a. av:

- Indikatorerna påvisar en bekymmersam utveckling och förbättrande av situationen förutsätter särskild brådska och/eller samarbete mellan olika aktörer och/eller nya effektivare åtgärder;
- Målen innehåller internationella förpliktelser och tidtabeller;
- Målen är särskilt känsliga för konflikter, beaktande av den hållbara utvecklingens olika dimensioner samtidigt är speciellt svårt och orsakar intressekonflikter;
- Regeringsprogrammet innehåller förpliktelser som hänvisar till strategins mål eller förpliktelser som är direkt kopplade till dem;
- Regeringen har gett nya definitioner av målen i sina egna sektors- och politikprogram;
- Utbyte av erfarenheter och lärande av spets- eller pilotprojekt;
- Presentation av nya mekanismer eller modeller som stödjer verkställandet till exempel i ljuset av internationella exempel.

Kommissionens sammanträden räcker i princip två timmar. Man reserverar tillräckligt med tid för öppen diskussion och åsiktsutbyte där all expertis uppskattas. Ordförande fungerar aktivt som facilitator för diskussionen. Vid behov och beroende av tema kan man även inkalla en utomstående person till facilitator.

Förhållningssätt vid förberedande och genomförande av sammanträde:

- Val av tema och infallsvinkel till den som stödjer och konkretiserar verkställandet av den nationella strategins mål;
- Definition av centrala frågor som styr diskussionen och stödjer verkställande av slutsatser som man borde koncentrera sig på vid presentationer och diskussionsanföranden;
- Identifiering av internationella och andra nationella processer som anknyter till temat samt tidtabeller för dem;
- Identifiering av temats samband med regeringsprogrammet;

- Identifiering av övriga forum där ämnet behandlas;
- Val av aktörer som presenterar sin plan/sina resultat för att verkställa eller främja ifrågavarande temas mål;
- Val av eventuella opponenter/kommentatorer;
- Val av indikatorer som anknyter till temat och stödjer verkställandet av den nationella strategin för hållbar utveckling.

Utgångspunkten är att man utarbetar en kort bakgrundspromemoria samt en indikatorbroschyr till varje temamöte i samarbete med det ansvariga ministeriet och nätverkssekretariatet för hållbar utveckling. Det nationella indikatornätverket för hållbar utveckling ansvarar för tillgången till de indikatorer som väljs till broschyren samt för deras användbarhet.

En plan om teman för kommissionens sammanträden, seminarier och arbetssmedjor presenteras i bilaga 1. Planen skall uppdateras.

5. Övriga tillfällen och projekt som stödjer kommissionens arbete

Publika seminarier

Kommissionen anordnar årligen 1–2 publika seminarier vars mål är att utöka den samhälleliga dialogen utanför kommissionen. Man strävar efter att hålla en hög politisk nivå vid seminarieanförandena och vid behov bjuda in internationellt betydande aktörer och experter. Via publika seminarier kan man även erbjuda medborgare och olika organisationer en möjlighet att presentera synpunkter och idéer för att t.ex. sätta fart på politiska åtgärder eller starta eller verkställa olika projekt. Vid seminariearrangemangen fortsätter man samarbeta med riksdagen.

Arbetssmedjor

Kommissionen kan även anordna mindre temamässigt eller med tanke på deltagarprofil skräddarsydda arbetssmedjor vars mål kan vara att få fart på påbörjade projekt, söka samarbetsformer och -partners, utforma nya begrepp eller infallsvinklar osv. I arbetssmedjorna kan man även påbörja diskussioner om sakområden eller infallsvinklar som man inte funderat tillräckligt på ur den hållbara utvecklingens synvinkel.

Facilitering av verkställande och bedömning av strategin (BILAGA 2)

Kommissionens mål är att starta och genomföra en process med stöd av vilken man konkretiserar och verkställer mål av den nationella strategin för hållbar utveckling och regeringsprogrammet samt med hjälp av vilken man kan bedöma deras konsekvenser. Den politiska styrningen av projektet sker i samarbete mellan miljöministeriets hållbarhetssekretariat och ministeriernas gemensamma nätverkssekretariat. Till det operationella arbetet anknyts enligt behov även utomstående facilitatorer och utredningspersoner. Faciliteringens speciella uppgifter är att säkra enhetligheten av den politik som bedrivs av statskoncernen, att sätta fart på inkluderingen av hållbar utveckling i statsförvaltningens strategier och övriga verksamhet samt stödja ministeriernas och den underställda förvaltningens åtgärder vid utarbetandet av egna åtgärdsprogram för hållbar utveckling.

Utrednings- och utvecklingsarbeten

Till en del av faciliteringsprojektet anknyts utvecklingsarbete av en finländsk modell för bedömning av den hållbara utvecklingens konsekvenser. Syftet är att utveckla en verksamhetsmodell med hjälp av vilken förvaltningsområdena kan bedöma vilka konsekvenser de identifierade målen i strategin för hållbar utveckling har inom den egna sektorn. För utveckling av verksamhetsmodellen krävs expertis från olika sektorer och forskningsinrättningar. Projektet bereds med stöd av nätverkssekretariatet och ett särskilt idémöte för experter.

Faciliteringen och utrednings- och utvecklingsarbete som anknyter till den skapar en grund för utarbetandet av helhetsbedömningen av strategin för hållbar utveckling. Helhetsbedömningen har som mål att färdigställas hösten 2009 varvid den tas till kommissionsbehandling.

Även övriga projekt som anknyter till den innehållsmässiga, institutionella eller metodmässiga utvecklingen av hållbar utveckling granskas på ett konstruktivt sätt inom alla förvaltningsområden.

Växelverkan med riksdagen

Det är viktigt att olika aktörer i samarbete med varandra och på eget håll för vidare strategins mål. Det är speciellt betydande att sträva efter att påverka beaktandet av strategins linjedragningar i både ministeriernas och riksdagens lagstiftningsarbete. Kommissionen kommer under sin verksamhetsperiod att förstärka växelverkan om riktningen av den nationella politiken för hållbar utveckling med riksdagens utskott. Kommissionen och dess sekretariat sammanträder med representanter för olika utskott – både tjänstemän och riksdagsledamöter – och kommer överens om hur växelverkan ska fungera. Målet är att göra den nationella strategin för hållbar utveckling känd i alla centrala utskott och främja strategins mål i lagstiftningsarbetet.

Samarbete med horisontala arbetsgrupper

Kommissionen koncentrerar samarbetet och söker synergiförmåner i synnerhet med de tväradministrativa strategiprocesserna som verkar i samband med statsrådets kansli. Naturliga samarbetspartners är ekonomiska rådet och prognostiseringsnätverket samt de arbetsgrupper som bereder framtidsredogörelser och politiska program. Samarbete med rapporteringen om regeringsprogrammets verkställande är nödvändigt med tanke på främjandet av bedömningen av hållbar utveckling. Man utreder dessutom samarbetsformer med delegationen för sektorforskning mellan ministerierna samt i synnerhet med dess sektion för hållbar utveckling.

Samarbetet kan omfatta deltagande i beredande och kommentering av dokument, ömsesidiga expertanföranden och -uppträdanden vid arbetsgruppernas/rådens/nätverkens sammanträden och övriga tillfällen samt regelbunden kontakt på generalsekreterarnivå. Genom samarbetet kan man främja följdriktigheten och synligheten av statskoncernens politik i frågor som berör hållbar utveckling.

Projekt om hållbar utveckling på regional och lokal nivå

Finlands kommission för hållbar utveckling har bildat en region- och lokalavdelning (APA-JA) som anordnar en tematävling på regional och lokal nivå om dämpande av klimatförändringen med hjälp av en hållbar energiekonomi. I tematävlingen söker man efter projekt inom kommuner, ekonomiska regioner, landskapsförbund, statliga regionförvaltningsmyndigheter, företag, organisationer och forskningssamfund som endera är deras egna eller tvärsektoriella. Projekt har som mål att bl.a. minska växthusgasutsläpp, öka andelen förnyelsebara energikällor, främja energisparande och förbättra energieffektiviteten, stödja lokal- och regionekonomin och på ett konkret sätt ändra individernas, organisationernas eller företagens förfarande. I

tävlingen strävar man efter att hitta innovativa och nya projekt vars aktörer kan representera en eller flera sektorer.

APAJA beviljar finansiering för åren 2009–2012 för genomförande av de bästa projekten. Även kommissionens medlemsorganisationer kartlägger sina möjligheter att ekonomiskt stödja regionala spetsprojekt inom hållbar utveckling.